

ΕΠΕΞΗΓΗΜΑΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

- (i) Ο περί Αλλοδαπών και Μεταναστεύσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 2020»,**
- (ii) Ο περί Γάμου (Τροποποιητικός) Νόμος του 2020» και**
- (iii) Ο περί Πολιτικής Συμβίωσης (Τροποποιητικός) Νόμος τους 2020»**

1. Η δραματική αύξηση των μεταναστευτικών ροών στην Κύπρο, η εκτόξευση των αιτήσεων ασύλου, οι εικονικοί φοιτητές και το φαινόμενο αλλοδαποί εργάτες και οικιακοί βοηθοί να εγκαταλείπουν τους εργοδότες και να παραμένουν παράνομα στην Δημοκρατία, επιβάλλει την λήψη δραστικών και αποτρεπτικών μέτρων για διαχείριση της κατάστασης.

2. Στην αύξηση του μεγάλου αριθμού παράνομων μεταναστών, τους οποίους η Δημοκρατία αδυνατεί να επαναπατρίσει, συντείνει και το γεγονός ότι πολλοί εξ αυτών προσπαθούν να εξασφαλίσουν νόμιμη και μόνιμη διαμονή μέσω τέλεσης εικονικού γάμου, με αποκλειστικό σκοπό τη διασφάλιση μεταναστευτικού προνομίου. Το φαινόμενο των εικονικών γάμων στην Κύπρο έχει πάρει δραματικές διαστάσεις τα τελευταία χρόνια στην Κύπρο. Έχει μάλιστα προκαλέσει και προβλήματα στις σχέσεις μας με αριθμό Ευρωπαϊκών χωρών όπως η Ρουμανία και η Πορτογαλία. Υπολογίζεται ότι την τριετία 2017-2019 έχουν τελεστεί πέραν των 3,500 εικονικών γάμων.

3. Το «Εγχειρίδιο της ΕΕ για την αντιμετώπιση του ζητήματος των εικονικών γάμων μεταξύ πολιτών της ΕΕ και υπηκόων τρίτων χωρών στο πλαίσιο του δικαίου της ΕΕ για την ελεύθερη κυκλοφορία των πολιτών της Ένωσης» (2014), παρέχει σχετικές κατευθυντήριες γραμμές προς τα κράτη μέλη, οι οποίες στηρίζονται σε υποθέσεις που έχουν εκδικαστεί στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων¹. Στο Εγχειρίδιο τονίζεται η προστασία του δικαιώματος σε γάμο, ωστόσο παραθέτει καθοδήγηση για την αντιμετώπιση των εικονικών γάμων. Ειδικότερα, το εγχειρίδιο αναφέρει τα ακόλουθα:

«Η Σύμβαση, όπως επιβεβαιώνεται από τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, επιτρέπει στις εθνικές αρχές να θεσπίζουν με εθνικούς νόμους, στο πλαίσιο της μεταναστευτικής νομοθεσίας και για εύλογες αιτίες, ουσιαστικούς κανόνες με σκοπό την πρόληψη των

¹ Υπόθεση 34848/07, O'Donoghue και λοιποί κατά Ηνωμένου Βασιλείου, υπόθεση Sanders κατά Γαλλίας (προσφυγή 31401/96) και υπόθεση Klip και Krüger κατά Κάτω Χωρών (προσφυγή 33257/96).

εικονικών γάμων που τελούνται με αποκλειστικό σκοπό τη διασφάλιση μεταναστευτικού προνομίου.

Οι εθνικές αρχές δεν ενεργούν αναγκαστικά κατά παράβαση του άρθρου 12 της Σύμβασης (σ.σ. Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου) όταν υπάγουν σε έλεγχο γάμους στους οποίους εμπλέκονται υπήκοοι άλλων χωρών προκειμένου να διαπιστωθεί αν πρόκειται για εικονικούς γάμους ή όχι. Σε περίπτωση που οι εθνικές αρχές διαπιστώσουν ότι ο προτεινόμενος γάμος είναι εικονικός, μπορούν να απαγορεύσουν την τέλεσή του.

Στην περίπτωση εικονικού γάμου που έχει ήδη τελεσθεί στο εξωτερικό, οι εθνικές αρχές μπορούν να αρνηθούν να αναγνωρίσουν τις συνέπειές του για σκοπούς οικογενειακής επανένωσης. Αυτό βασίζεται στο ότι το δικαίωμα γάμου προστατεύει το δικαίωμα τέλεσης γνήσιου γάμου, δεν συνεπάγεται όμως και δικαίωμα διασφάλισης καταχρηστικών προνομίων.

Σύμφωνα με τη Σύμβαση, οι εθνικοί νόμοι μπορούν επίσης να επιτρέπουν την καθυστέρηση ενός προτεινόμενου γάμου μεταξύ πολίτη της ΕΕ και υπηκόου τρίτης χώρας για εύλογο χρονικό διάστημα προκειμένου να διαπιστωθεί τυχόν εικονικότητα.

Ομοίως, σε περίπτωση σκοπούμενου γάμου μεταξύ πολίτη της ΕΕ και υπηκόου τρίτης χώρας, οι μέλλοντες σύζυγοι ενδέχεται να υποχρεούνται να κοινοποιήσουν στις αρχές την πρόθεσή τους να συνάψουν γάμο και, εφόσον απαιτείται, να υποβάλουν γενικές πληροφορίες (όπως όνομα, τόπο και χρονολογία γέννησης, τρέχουσα διεύθυνση, αριθμό τηλεφώνου και ιθαγένεια), το μεταναστευτικό ιστορικό τους και το καθεστώς διαμονής του υπηκόου της τρίτης χώρας, συμπεριλαμβανομένης της υποχρέωσης να απαντήσουν σε ερωτήσεις σχετικά με το αν το εν λόγω πρόσωπο έχει απελαθεί κατά το παρελθόν.»

4. Οι συναφείς νομοθεσίες που σχετίζονται με τους εικονικούς γάμους είναι ο περί Αλλοδαπών και Μετανάστευσης Νόμος (Κεφ.105), ο περί Γάμου Νόμος του 2003 [Ν.104(Ι)/2003] και ο περί Πολιτικής Συμβίωσης Νόμος του 2015 [Ν.184(Ι)/2015].

5. Με στόχο την αποτροπή του φαινομένου αυτού και την αντιμετώπιση των καταχρήσεων, έχουν γίνει τροποποιήσεις στα τρία προαναφερθέντα νομοσχέδια, που αφορούν κυρίως:

- i. αύξηση ποινών για τέλεση ή συμβολή στην τέλεση εικονικού γάμου ή Πολιτικής Συμβίωσης, καθώς και για χρήση πλαστών εγγράφων,

- ii. ενδεδειγμένη έρευνα κατά την αίτηση για τέλεση γάμου ή Πολιτικής Συμβίωσης, με δυνατότητα συνέντευξης και έλεγχο γνησιότητας των απαιτούμενων πιστοποιητικών,
- iii. μεταφέρεται στον Υπουργό Εσωτερικών η αρμοδιότητα εξουσιοδότησης μέλους δημοτικού συμβουλίου ή άλλου προσώπου ως λειτουργού τέλεσης γάμου, αναλαμβάνοντας παράλληλα και την ευθύνη για ανάκληση αυτής της εξουσιοδότησης,
- iv. τροποποίηση του ορισμού του εικονικού γάμου και εισαγωγή νέων ορισμών, ήτοι εικονική πολιτική συμβίωση, με τρόπο που να περιλαμβάνουν την εξασφάλιση εισόδου, ή διαμονής στην Δημοκρατία, ή σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ ως στόχο της τέλεσης του εικονικού γάμου ή της Πολιτικής Συμβίωσης.
- v. Ευρωπαίοι πολίτες που προτίθενται να τελέσουν γάμο μεταξύ τους και υπήκοοι τρίτης χώρας, οι οποίοι εισέρχονται στη Δημοκρατία με θεώρηση για τουριστικούς σκοπούς για να τελέσουν γάμο μεταξύ τους, εξαιρούνται από την υποχρέωση προσκόμισης επίσημου πιστοποιητικού ή βεβαίωσης μη τέλεσης γάμου ή πολιτικής συμβίωσης, το οποίο να έχει εκδοθεί από τις αρμόδιες αρχές της Δημοκρατίας και οφείλουν να υποβάλλουν σχετική ένορκη δήλωση.

6. Τα Νομοσχέδια, τα οποία έχουν τύχει του αναγκαίου νομοτεχνικού ελέγχου από τη Νομική Υπηρεσία, μαζί με τις υπογεγραμμένες από το Γενικό Εισαγγελέα Αιτιολογικές Εκθέσεις και τα Ερωτηματολόγια Ανάλυσης Αντίκτυπου, επισυνάπτονται ως Παραρτήματα 1 – 9.

7. Το Υπουργικό Συμβούλιο κατά τη συνεδρία του στις 7.5.2020 ενέκρινε τα νομοσχέδια με τίτλο «ο περί Αλλοδαπών και Μεταναστεύσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 2020», «ο περί Γάμου (Τροποποιητικός) Νόμος του 2020» και «ο περί Πολιτικής Συμβίωσης (Τροποποιητικός) Νόμος του 2020» και εξουσιοδότησε τον Υπουργό Εσωτερικών να τα καταθέσει στη Βουλή των Αντιπροσώπων, με τη μορφή του κατεπείγοντος, για ψήφισή τους σε νόμο.

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΛΕΥΚΩΣΙΑ**

8 Μαΐου 2020

ΑΟ-338